

Jak wprowadzić w życie unijną dyrektywę INSPIRE?

TRZEBA ZNALEŹĆ KOMPROMIS

Trwają prace nad wytycznymi do spójnego wprowadzenia w życie dyrektywy INSPIRE. Udział polskich ekspertów w tym procesie pozwoli na uwzględnienie cech charakterystycznych krajowej infrastruktury danych przestrzennych oraz zaspokojenie potrzeb ich użytkowników.

JOANNA NOWAK

Przyjęcie przez Komisję Europejską 23 lipca 2004 roku projektu dyrektywy Unii Europejskiej INSPIRE rozpoczęło proces legislacyjny inicjatywy dotyczącej stworzenia infrastruktury informacji przestrzennej w krajach Wspólnoty. Trwają dyskusje pomiędzy przedstawicielami Komisji, Rady i Parlamentu Europejskiego nad ostatecznym kształtem tej dyrektywy, a jednocześnie postanowiono zapoczątkować proces tworzenia szczegółowych reguł wprowadzających w życie przyszłą dyrektywę, zwanych przepisami implementacyjnymi. To niespotykane podejście – zazwyczaj przepisy takie powstają dopiero po zatwierdzeniu dyrektywy – podkreśla wagę przedsięwzięcia.

• ZAPROSZENIE DO WSPÓŁPRACY

Planowana infrastruktura danych przestrzennych ma się opierać na istniejących krajowych systemach GIS, z uwzględnieniem panujących rozwiązań instytucjonalno-organizacyjnych. W związku z tym w marcu tego roku przedstawiciele Komisji Europejskiej (KE) formalnie zaprosili do współpracy społeczności wspólnego zainteresowania informacją przestrzenną (SDIC) oraz organizacje prawnie zarządzające danymi przestrzennymi (LMO).

Na zaproszenie KE odpowiedziało 142 SDIC oraz 91 LMO. W harmonogramie prac INSPIRE na lata 2005-2006 określono następujące role SDIC i LMO:

- charakteryzowanie wymagań użytkowników;
- przygotowywanie materiałów pomocniczych dla zespołów opracowujących (DT);
- zasilanie DT ekspertami;

PRZEPISY IMPLEMENTACYJNE (IR),

jako szczegółowe wytyczne, są konieczne do spójnego wprowadzenia w życie dyrektywy INSPIRE w Unii Europejskiej. Projekt przepisów tworzą zespoły opracowujące (DT), które są zobowiązane do dostarczenia ich merytorycznej treści, podczas gdy forma i struktura prawna zostanie im nadana w biurze prawnym KE. Projekt przepisów implementacyjnych podlega trójstopniowej procedurze opiniowania (recenzje wewnętrzne Zespołu Konsolidującego, komentarze SDIC i LMO, publiczne konsultacje). Ostateczny projekt wymaga zatwierdzenia przez Komisję w procesie tzw. komitologii (*comitology procedure*). W tym etapie bierze udział Komitet INSPIRE złożony z reprezentantów wszystkich krajów członkowskich. Pozytywna opinia kwalifikowanej większości Komitetu jest podstawą do przyjęcia przepisów.

- udział w procesie opiniowania propozycji przepisów implementacyjnych (IR);

- planowanie i udział w projektach pilotażowych do testowania propozycji IR;

- analiza zysków i kosztów wprowadzania w życie dyrektywy INSPIRE;

- zwiększanie świadomości INSPIRE na poziomie regionalnym i krajowym.

• SELEKCJA EKSPERTÓW

Zapraszając zainteresowane społeczności i organizacje, zwrócono się jednocześnie o desygnowanie ekspertów do zespołów opracowujących (DT) przepisy implementacyjne (IR). Osoby te wykażać się miały m.in. aktywnym udziałem w rozwoju infrastruktur informacji przestrzennej, znajomością aktów prawnych dotyczących środowiska naturalnego i informacji przestrzennej oraz doświadczeniem w zakresie kreowania przepisów implementacyjnych. Do 29 kwietnia 2005 r. desygnowano 169 osób, w tym 7 z Polski. Te liczby zasługują na uwagę, zwłaszcza że jest to zaangażowanie na zasadzie wolontariatu. Warto również podkreślić fakt włączenia się w inicjatywę INSPIRE krajów pozawspólnotowych, i to nie tylko kandydujących (Bułgaria, Jugosławia, Rumunia), ale również takich jak Szwajcaria, Norwegia czy nawet Stany Zjednoczone.

Do pięciu zespołów opracowujących ostatecznie wybrano 70-osobową grupę specjalistów z 18 krajów. Preferencją objęto ekspertów wielodyscyplinarnych. Starano się również uwzględnić członków jak największej liczby organizacji nominujących, a także zrównoważyć udział ekspertów administracji publicznej, sektora prywatnego oraz badawczej. Polskę reprezentuje silna pięcioosobowa grupa:

- Marek Baranowski, PTIP (DS DT);
- Tomasz Berezowski, Intergraph Poland Ltd. (NS DT);

I Zjazd Zespołów Opracowujących przepisy implementacyjne INSPIRE, Ispra 3-4 października 2005 r. (fot. dzięki uprzejmości Paula Smitsa)

- Ewa Wysocka, IGiK (DSS DT);
- Barbara Albinia i Przemysław Gruszecki, GIOŚ (MR DT).

Podstawowym zadaniem zespołów opracowujących jest analiza materiałów dostarczonych przez SDIC oraz przetworzenie tych informacji w przepisy implementacyjne (IR). Zespoły będą również rekomendować wybrane specyfikacje techniczne do testowania oraz sugerować przykładowe rozwiązania w przypadku ich kolizji. Organem koordynującym działalność zespołów opracowujących jest Zespół Konsolidujący (CT) złożony z personelu KE (JRC, Eurostat, DG ENV). Odpowiada on za zapewnienie zgodności przepisów implementacyjnych zaproponowanych przez poszczególne DT. Dokonuje również ich końcowej edycji i harmonizacji oraz koordynuje proces ich rewizji (kontakty z SDIC oraz LMO).

● ZJAZD ZESPOŁÓW OPRACOWUJĄCYCH

I Zjazd Zespołów Opracowujących przepisy implementacyjne INSPIRE odbył się na początku października br. w Isprze, włoskiej siedzibie Wspólnotowego Ośrodka Badawczego (JRC). Obok ekspertów zasiadających w poszczególnych DT w spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele KE, w sumie prawie 80 osób (patrz zdjęcie). Z Polski przyjechało czworo ekspertów, obecna była także autorka tego opracowania.

Przedstawiciele KE omówili zaawansowanie procedury legislacyjnej dyrektywy INSPIRE. Treść dyrektywy musi być bowiem przyjęta zarówno przez Parlament Europejski, jak i przez Radę Unii Europejskiej. Parlament sformułował swoją opinię po pierwszym czytaniu proponowanej treści dyrektywy 7 czerwca br. Mimo osiągnięcia 24 czerwca 2005 r. politycznego porozumienia nadal trwają dyskusje nad ostatecznym kształtem dyrektywy

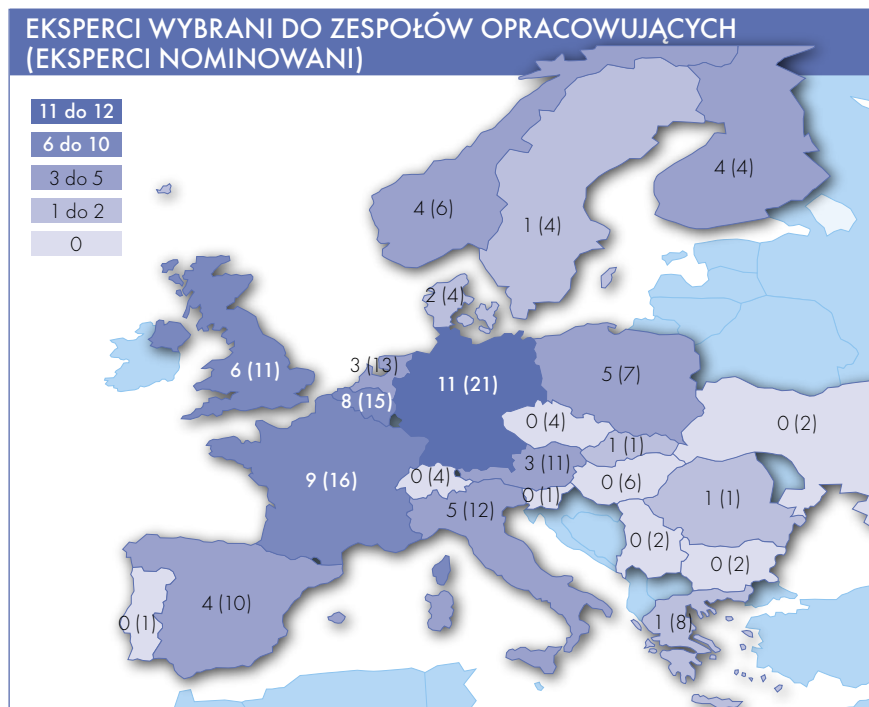
w ramach Grupy Roboczej Rady UE. Podstawowe zasady INSPIRE pozostają aktualne, zmiany dotyczą głównie warstwy prawnej, w szczególności zwiększenia ochrony państwowych dostawców danych przestrzennych w związku z planowanym publicznym dostępem do danych oraz współużytkowaniem danych i usług. Prawdopodobnie w lutym 2006 r. odbędzie się drugie czytanie. Następnie Parlament Europejski ma 3 miesiące, by uwzględnić opinię wyrażoną przez uczestników drugiego czytania. Na przyjęcie wspólnego stanowiska, osiągniętego przy drugim

wymiany danych i usług pomiędzy jednostkami publicznymi).

Zjazd w Isprze był przede wszystkim okazją do pierwszych spotkań zespołów opracowujących.

● METADANE

Przewodniczącym 12-osobowego Zespołu opracowującego przepisy implementacyjne dla **tworzenia i aktualizacji metadanych** (MD DT) został Marcel Reuters (Holandia), a jego zastępcami: Michael Gould (Hiszpania) oraz Kristian Senkler (Dania). Podczas rewizji wymagań dyrektywy INSPIRE oraz dyskusji

czytaniu, Rada Unii ma kolejne 3 miesiące. W przypadku braku porozumienia rozpocznie się procedura pojednawcza. Przedstawiciele KE podkreślili, że istniejąca sytuacja nie wpływa na fazę opracowania ani charakter przepisów implementacyjnych (z wyjątkiem zasad

nad zakresem działania zespołu zaplanowano m.in:

- uszczegółowienie aktualnie zdefiniowanego zakresu działania;
- identyfikację obowiązkowych, opcjonalnych oraz warunkowych elementów zbioru metadanych;

- rozróżnienie poszczególnych obszarów zastosowania metadanych (wyszukiwanie danych, ocena jakości czy przydatności danych, przetwarzanie danych);

- uwzględnienie istniejących prac i osiągnięć z zakresu normalizacji (ISO, CEN, OGC) oraz doświadczeń użytkowników informacji przestrzennej.

Uzgodniono, że wstępne przepisy implementacyjne obejmą zasięgiem metadane służące rozpoznaniu źródeł danych i usług sieciowych, a kolejne zastosowania metadanych należy charakteryzować w ścisłej współpracy z NS DT. Poinstalowano objąć procesem testowania wszystkie zaproponowane zasady implementacyjne, z uwzględnieniem ich technicznej i organizacyjnej wykonalności oraz poniesionych kosztów.

● SPECYFIKACJE DANYCH

Zespół opracowujący reguły implementacyjne dla **specyfikacji i harmonizacji danych przestrzennych** (DS DT) liczy aż 22 osoby. Przewodniczy mu młody Clemens Portele, a zastępcą jest Andreas Illert (obydwaj z Niemiec). Ekspertów dobierano tak, aby zespół reprezentował możliwie jak najszerszą i zarazem jak najgłębszą wiedzę fachową dotyczącą 31 warstw tematycznych wymienionych w aneksach dyrektywy INSPIRE. Na spotkaniu poruszono kwestię harmonizacji formatu danych przestrzennych na tle zagadnienia harmonizacji zawartości danych. Podjęto także ważną dyskusję na temat poziomu szczegółowości danych, dla których mają być określone specyfikacje, z rozróżnieniem na poszczególne zakresy tematyczne INSPIRE. Zwrócono uwagę, że model na poziomie koncepcyjnym powinien być niezależny od poziomu szczegółowości danych, należy jednak pamiętać o potencjalnym zastosowaniu tych danych (*application driven process*). Dyskusja zespołu zakończyła się podjęciem decyzji o:

- używaniu języka CSL (Conceptual Schema Language) do stworzenia ogólnego modelu koncepcyjnego oraz schematów aplikacyjnych poszczególnych zakresów tematycznych INSPIRE;

- zidentyfikowaniu zakresu tematycznego poszczególnych warstw;

- zaplanowaniu badań dotyczących minimalnych wymogów jakościowych i wielokrotnej reprezentacji informacji w ramach zakresu tematycznego.

● USŁUGI SIECIOWE

Przewodniczącym Zespołu opracowującego zasady implementacyjne INSPIRE

dotyczące **usług sieciowych i interoperacyjności** (NS DT) został Jean-Jacques Serrano (Francja), a jego zastępcą – Graham Vowles (UK). Podczas zjazdu omówiono, a następnie przyjęto zaproponowany przez Komisję sposób opracowania przepisów implementacyjnych. W dyskusji nad zakresem działania zespołu zaproponowano:

- pozyskanie i przegląd informacji dotyczących różnych modeli architektury systemów na poziomie krajowym i międzynarodowym;

- stworzenie pierwszego modelu odniesienia definiującego usługi sieciowe oraz ich wzajemne powiązania;

- szczegółowe zdefiniowanie modelu odniesienia dla usług sieciowych INSPIRE.

Za pierwsze zadanie do wykonania zespół uznał uściślenie wymogów przepisów implementacyjnych w zakresie usług sieciowych i interoperacyjności oraz skorygowanie planu działań do końca br.

● WSPÓŁUŻYTKOWANIE DANYCH I USŁUG

Laila Aslesen (Norwegia) została jednomyślnie zaaprobowana jako przewodnicząca Zespołu opracowującego zasady implementacyjne INSPIRE związane z **udostępnianiem i współużytkowaniem danych przestrzennych** (DSS DT). Członkowie zespołu obszernie dyskutowali trwającą procedurę legislacyjną oraz różnice między przyjętą przez Parlament Europejski propozycją dyrektywy INSPIRE a politycznym porozumieniem wypracowanym przez Radę Europejską. Przyjęto, że każdy członek 13-osobowego zespołu opracuje dokładny komentarz odnoszący się do różnic między tymi dwoma dokumentami. Szczególna uwaga ma być poświęcona tym pozycjom, w których różnice mogłyby wpłynąć na kształt przepisów implementacyjnych. Dyskusja zakończyła się podjęciem decyzji o prowadzeniu działań zespołu zgodnie z zasadą transparentności oraz o uzgodnieniu i ustanowieniu wspólnej terminologii (*common agreed terminology*) dla zapewnienia jednolitego rozumienia wykorzystywanych terminów.

● MONITOROWANIE I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Marie-Louise Zambon (Francja) oraz Danny Vandenbroucke (Belgia) przewodniczą pracom Zespołu opracowującego zasady implementacyjne INSPIRE w za-

SŁOWNICZEK WYKORZYSTANYCH SKRÓTÓW

- **DG ENV (Environment Directorate General)** – Dykrecja Generalna ds. Środowiska w KE

- **DS DT (Data Specifications Drafting Team)** – Zespół opracowujący zasady implementacyjne INSPIRE dotyczące specyfikacji i harmonizacji danych przestrzennych

- **DSS DT (Data and Service Sharing Drafting Team)** – Zespół opracowujący zasady implementacyjne INSPIRE związane ze współużytkowaniem danych i usług

- **Eurostat (Statistical Office of the European Communities)** – Urząd Statystyczny Wspólnot Europejskich

- **INSPIRE (INfrastructure for SPatial INfoRmation in Europe)** – Infrastruktura Informacji Przestrzennej w Europie, a jednocześnie akronim inicjatywy mającej na celu utworzenie takiej infrastruktury

- **IR (Implementing Rules)** – przepisy implementacyjne, zasady wdrażania, przepisy wykonawcze dotyczące wprowadzania w życie określonej dyrektywy UE

- **JRC (Joint Research Centre)** – Współnotowe Centrum Badawcze

- **LMO (Legally Mandated Organizations)** – organizacje o zasięgu lokalnym, regionalnym, narodowym lub międzynarodowym uprawnione do zarządzania ustalonymi zasobami danych oraz prowadzenia działań w zakresie INSPIRE

- **MD DT (Metadata Drafting Team)** – Zespół opracowujący zasady implementacyjne INSPIRE związane z tworzeniem i aktualizacją metadanych

- **MR DT (Monitoring and Reporting Drafting Team)** – Zespół opracowujący zasady implementacyjne INSPIRE w ramach monitorowania i sprawozdawczości

- **NS DT (Network Services Drafting Team)** – Zespół opracowujący zasady implementacyjne INSPIRE dotyczące usług sieciowych i interoperacyjności

- **SDI (Spatial Data Infrastructure)** – infrastruktura danych przestrzennych (informacji przestrzennej) lub infrastruktura geoinformacyjna [Gaździcki, 2005]

- **SDIC (Spatial Data Interest Communities)** – społeczności (grup osób i organizacji) wspólnego zainteresowania danymi przestrzennymi tworzone stosownie do ich funkcji w społeczeństwie, dziedziny tematycznej lub obszaru geograficznego [Gaździcki, 2005]

kresie **monitorowania i sprawozdawczości** (MR DT). Zaaprobowano następujący plan działań Zespołu na najbliższy rok:

- szczegółowa analiza propozycji dyrektywy, stanu zaawansowania prac INSPIRE oraz materiałów pomocniczych;
- zdefiniowanie typowych wskaźników wydajności dla każdej usługi INSPIRE;
- wypracowanie słownika wskaźników wydajności (*glossary for indicators of performance*) według wymogów określonych dyrektywą;
- uszczegółowienie i ujednoczenie definicji wybranych wskaźników i poddanie ich publicznej recenzji;
- stworzenie pierwszego szkicu przepisów implementacyjnych dotyczących monitorowania i sprawozdawczości.

● ZAMKNIĘCIE ZJAZDU

Na końcowej sesji plenarnej przewodniczący zaprezentowali wyniki prac swoich zespołów. Prowadzący sesję reprezentantki KE: Hugo de Groof (DG ENV) i Alessandro Annoni (JRC) zaznaczyli, że podział na 5 zespołów eksperckich wydawać się może nieco sztuczny, ale ustanowiony został głównie w celu przyspieszenia prac poprzez działania równoległe. Istnienie wielu wspólnych elementów (np. aspekt jakości danych należy zarówno do specyfikacji danych, jak i metadanych, podobnie wielojęzyczne tezaury) implikuje współpracę między zespołami. Podkreślono, że I zjazd DT jest zarazem formalnym początkiem prac nad propozycjami przepisów implementacyjnych. W czasie dyskusji plenarnej (przebiegającej głównie na linii członkowie DT – przedstawiciele Komisji) poruszono kwestie zaistnienia pewnych różnic przy interpretacji dyrektywy INSPIRE przez prawo obowiązujące w danym kraju członkowskim. Prowadzący sesję przyznali wówczas, że najważniejsza zasada – jednoznaczności – jest ogromnym wyzwaniem, niemożliwym do urzeczywistnienia w pełni. Zasygnalizowano wówczas potrzebę zapewnienia tzw. tłumaczenia inteligentnego (*intelligent translation*) dyrektywy oraz przepisów implementacyjnych na poszczególne języki narodowe. Przedstawiciele Komisji wyrazili wątpliwość, czy będzie to możliwe.

Zastanawiano się również nad analizą kosztów i zysków wprowadzenia dyrektywy INSPIRE. Zwrócono uwagę, że większe koszty ponoszą organizacje odpowiedzialne za tworzenie, zarządzanie i udostępnianie danych (LMO), pod-

czas gdy zyski pojawiają się głównie po stronie użytkowników informacji przestrzennej. Prowadzący dyskusję przypomnieli, że analiza kosztów i zysków dla INSPIRE jest dostępna na witrynie internetowej. Przyznali jednak, że – tak samo jak w przypadku innych inicjatyw europejskich – trzeba znaleźć kompromis pomiędzy różnorodnymi potrzebami.

Z kolei na pytanie prowadzącego, czy wykonalne jest przygotowanie przepisów implementacyjnych do marca 2007 roku, uczestnicy dali odpowiedź twierdzącą. Będzie to jednak wymagało ogromnego zaangażowania i wiary w sukces oraz pragmatycznego podejścia. Dyskusję, a zarazem I Zjazd Zespołów Opracowujących, zamknął Massimo Craglia (JRC), stwierdzając: „Jest masa rzeczy do zrobienia! Zabierajmy się więc do roboty”.

● NASZE POTRZEBY, NASZ UDZIAŁ

Prawdopodobieństwo, że dyrektywa INSPIRE zostanie zatwierdzona przez Radę Unii Europejskiej i Parlament Europejski, jest wysokie, a możliwy termin jej wejścia w życie to już rok 2007! Włączenie się reprezentantów państw członkowskich w tworzenie przepisów implementacyjnych pozwoli na uwzględnienie cech charakterystycznych krajowych SIP i ich infrastruktur oraz zaspokojenie potrzeb wielu użytkowników informacji przestrzennej, stąd tak ważny jest udział polskich specjalistów w tych pracach. Polscy przedstawiciele w zespołach opracowujących reprezentują nasze potrzeby. Jednocześnie, na zasadzie wzajemności i interakcji, środowisko związane z ogólnie pojętym GIS-em w Polsce powinno zasilać naszych reprezentantów w INSPIRE ideami oraz – co najważniejsze – pracami na rzecz budowy PIIP (Polskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej). Cytując prof. Gaździckiego: „przyszedł już czas na działania konkretne”.

Dr JOANNA NOWAK

jest członkiem zespołu Wspólnotowego Centrum Badawczego (JRC, Institute for Environment and Sustainability) odpowiedzialnego za techniczną i naukową koordynację inicjatywy INSPIRE

W artykule wykorzystano materiały KE nt. INSPIRE (www.ec-gis.org/inspire, m.in. European Commission, 2004, Proposal for a DIRECTIVE of the European Parliament and the Council of the European Union of 23 July 2004 on establishing an infrastructure for spatial information in the Community - INSPIRE oraz protokoły z posiedzeń I Zjazdu Zespołów Opracowujących), a także artykuł prof. Jerzego Gaździckiego, Implikacje dyrektywy INSPIRE - wyzwanie dla Polski (GEODETA 7/2005).

PENTAX

NOWOŚĆ
R300X

Najnowsza seria tachymetrów

- pomiar bezlustrowy do 200m
- dokładność pomiaru kąta 2", 3", 5", 6"
- dokładność pomiaru odległości od 2mm
- dwuosiowy kompensator
- autofocus (samoogniskowanie)
- widzialny promień lasera
- duży i czytelny graficzny wyświetlacz
- bogate oprogramowanie
- do 20000 punktów pamięci
- alfanumeryczna klawiatura
- 24 miesięczne gwarancji
- ceny już od: **19 900 PLN**

Niwelatory samopoziomujące

- powiększenie 24x/26x/28x/32x
- dokładność od 2,0 do 0,4 mm/km
- niezawodna optyka
- solidna metalowa konstrukcja
- ceny już od: **890PLN**

Inne przyrządy i akcesoria pomiarowe

Prowadzimy również serwis i sprzedaż używanych tachymetrów i niwelatorów

GEOPRYZMAT
www.geopryzmat.com

info@geopryzmat.com
tel. (022) 720 28 44 fax. (022) 720 31 94
05-090 RASZYN ul. Wesola 6